

VIG GYÖRGY: A VIHARSAROK SZERZŐJE SZINDBÁD MEGÁLMODÓJÁRÓL

Féja Géza: Krúdy és legendái

Krúdy Gyula nevét napjainkban is elég sokan ismerik, de a kelletténél kevesebben olvassák. Ennek következtében kevesen találkoznak azzal a már-már misztikus érzéssel, ami akkor következik be, ha valaki belefeledkezik az utolsó nyírségi gavallér borongós, mosolygós, mámoros meséibe. Neve hallatán sokakban a nőbolond, kocsmákban élő magányos korhely sematikus képe idéződik fel. Arról, hogy milyen volt valójában ez a hatalmas író, miért is tarthatjuk a nagyszerű magyar nyelvű prózairodalomból is kiemelkedő zseninek, sokat megtudunk Féja Géza róla szóló írásából.

Féja, aki maga is kiváló irodalmár, szociológus, politológus és nem mellékesen elhivatott tanár volt, rengeteget foglalkozott Krúdy Gyulával, utánajárt a róla szóló legendáknak, értelmezte és elemezte műveit. Erről tanúskodnak a Krúdy és legendái című kötetben található szövegei is. A könyvből, melyet Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata adott ki 2014-ben, a zseniális író részletes és valóság-hű portréja bontakozik ki.

„A századforduló és a XX. század eleji magyar irodalom alkotói közül Ady Endre és Móricz Zsigmond mellett Krúdy Gyula állt legközelebb apámhoz. Vonzódása – objektív és szubjektív okainak elemzése – külön tanulmányt kívánna. Ady versei és a Krúdy-művek voltak mindvégig a visszatérő és a leggyakoribb olvasmányai, általában ceruzás jegyzetekkel kísérte munkáikat, és éle-

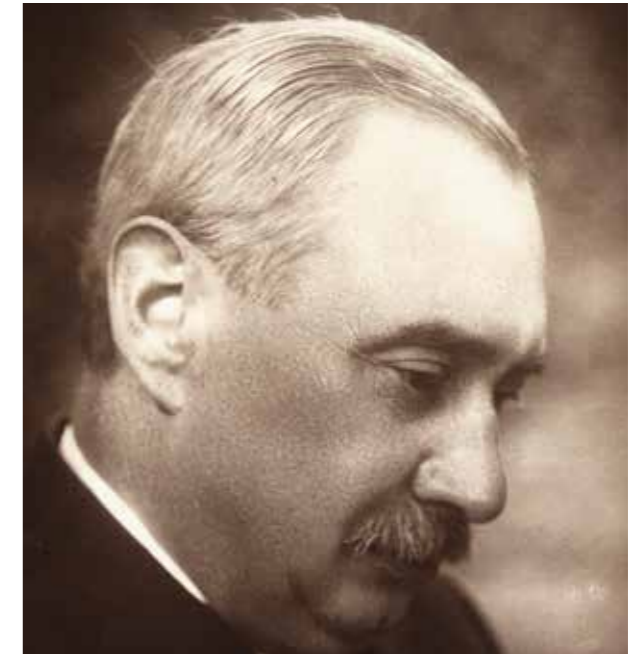
tének végső napjaiban, a kórházi ágyon egy Ady-kötet volt az utolsó olvasmánya. – Pályáját végigkísérték e két íróval kapcsolatos publikációi és naplószerű feljegyzései. Egyik legkedvesebb könyve Krúdy Gyula Ady Endre éjszakai című munkája volt” – írja Féja Endre a könyv utószavában, melyben összegyűjtötte és kötetbe szerkesztette édesapja Krúdyról készült cikkeit, tanulmányait.

„Krúdy úgy élt, mint a vérbeli muzsikus, aki csupán önmaga kedvéért szólaltatja meg a húrokat, s merő véletlenség, hogy mások is gyönyörködnek muzsikájában.”

„Krúdy olyan volt, mint a gyümölcsfa, mely nem törődik azzal, hogy merre gurul a termése. Számba se vette, hogy mit írt, egykettőre el is felejtette, önmaga álmélkodott volna talán a legjobban, ha műveinek szétszórt tömegét valaki elébe tárja” – olvasható Féja Géza egyik tanulmányában, aki viszont pontosan tisztában volt azzal, mekkora életművet vetett papírra ez a bohém álmodozó, hiszen regényei, novellái mellett újságcikkeit is felkutatta, olvasta, elemezte.

„Krúdy úgy élt, mint a vérbeli muzsikus, aki csupán önmaga kedvéért szólaltatja meg a húrokat, s merő véletlenség, hogy mások is gyönyörködnek muzsikájában” – folytatja a portrét, majd lírai sorokban magyarázza el, miért volt fontos az író számára a kiskocsmák csendje, az éjszaka sötétje: „Az éjszaka kellett neki, midőn a valóságos élet körvonalai lágyan szétomlanak, s helyet adnak apáinknak, nagyapáinknak, őseinknek, titokzatos kapcsolatainknak, napfényben láthatatlan összefüggéseiknek.” Féja Géza ugyanakkor leszögezi, hogy ez a

látszólag henye életforma, amely a külvilág szemében kizárólag a női szoknyák, borospoharak és kártyaasztalok körül zajlott, csak kulisszaként szolgált, és lehetővé tette, hogy létrejöhessen Krúdy Gyula korát messze meghaladóan modern, máig érvényes életműve.

A szerző rámutat arra is, hogy a kortársak többsége alaposan félreértette Krúdyt. Nem vették észre például, hogy az országos sikerű, megjelenése után túlzás nélkül bestsellernek számító A vörös postakocsi hőseit írójuk tudatosan szakítja ki kora anyagias valóságából. A huszadik század elején amerikai tempóban fejlődő Magyarországon, ahol a pénzzel és korrupcióval, befektetéssel vagy panamával gyorsan megszerezhető haszon lehetősége szinte narkotikus anyagi függésbe sodorta a társadalmat, elsorvasztva, kiölve belőle a régi értékeket, Krúdy régimódi hősei méltóságos tempójukkal, idejétmúlt erkölcsikkel, megélt álmaikkal szállnak szembe az új világgal.

A pokoli világegés, mely a magyarság számára a tragikus trianoni diktátummal ért véget, természetesen mély nyomokat hagyott az alkotói ereje teljében lévő Krúdy munkásságán is. Féja Géza úgy látja, hogy az író legnagyobb művei épp az 1915–1920 közötti időszakban születtek. Talán az sem véletlen, hogy ekkor készült novelláiban, regényeiben „az világ és a démonok lakóhelyét látta az emberben, legjobb esetben

az angyalok és a démonok leszármazottjait. Mágikus és démonikus erők átjáróhelyének tartotta az életet, ezért becsülte olyan kevésre, ezért nem félt a haláltól” – fogalmaz az elemző.

Krúdy mindig a saját törvényei szerint írt és élt, „új arcot adott a regénynek, izgalommal telítette az eseménytelen novellát, a rajzot, a karcolatot, sőt az újságcikket is költői műfajjára nemesítette.” (...) „Nem harcolt kora silányságaival, hanem azok fölé emelkedett. Egy szelíd óriás megértő jóságával szemlélte a törpe embereket. Látszólag semmibe se vette a valóságot, ám igazából kora legnagyobb leleplezője volt.” – hangsúlyozza a máig utánozhatatlan író valódi értékeit Féja Géza. Elemző írásában a legendák mögé néz, és Krúdy műveivel bizonyítja az irodalomtörténeti közhelyeket leleplező állításait. A kötetben olvasható dolgozatai nemcsak fontos és eredeti megállapítások sokaságát tartalmazzák, hanem olvasásélményként is elsőrangúak. Akik szeretik Krúdyt, azok ínyencnek való csemegére lelnek ezekben az írásokban. Más szemmel olvassák ezentúl Szindbád történeteit, és talán akad közöttük olyan is, akinek kedve támad, hogy az álmokban született szavak mesterének kevésbé ismert művei után is tájékozódjon.

(Féja Géza: *Krúdy és legendái*. Kiadta Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata, 2014, 166 oldal.) ■